

Arbejdet med udsatte grønlandere har alt for længe været for uambitiøst

Manglende kontinuitet i prioriteringen af området samt politisk berøringsangst har gjort det svært at forebygge og tackle problemerne.

AF MILLE SCHIERMACHER

Der er i mange år blevet arbejdet for uambitiøst med gruppen af udsatte grønlandere i Danmark. Arbejdet har primært bestået i 'brandslukning', fordi dét har været de politiske rammer, der har været sat for arbejdet med udsatte grønlandere i Danmark. Det har medført, at der ikke er blevet fokuseret særlig meget på, hvordan og hvorfor gruppen skabes, på trods af at den viden allerede har været hos mange af aktørerne på området. Selvom mange har ønsket at arbejde forebyggende med gruppen, er de blevet stoppet af den politiske dagorden, der har fremført, at grønlandere er danske statsborgere, som ikke skal

tilbydes integration. Det har derfor været svært at få de økonomiske rammer til at prøve at udvikle mere langsigtede metoder og mål. Det har resulteret i en slags Sisyfos-model, hvor gruppen de sidste mange år har været konstant eller voksende på grund af en konstant tilgang af nye mennesker, og hvor det største frafald i målgruppen sker via dødsfald.

Derfor var vi mange, der blev glade, da vi hørte, at der skulle komme en *grønlanderstrategi*, og vi kunne konstatere, at Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold for første gang brugte ordene *integration* og *forebyggelse* i forbindelse med udsatte grønlandere. Noget vi som aktører længe har

GRØNLÆNDERSTRATEGIEN 2013-2016 På Socialstyrelsens hjemmeside kan man læse mere om Grønlanderstrategien: Formålet er at sikre bedre inklusion for målgruppen og på langt sigt nedbringe antallet af socialt udsatte grønlandere i Danmark. Kommunale forvaltninger og private/frivillige tilbud for grønlandere i de fem største kommuner i Danmark (København, Aarhus, Odense, Aalborg og Esbjerg) deltager i projektet, der er forankret i Socialstyrelsen, mens Socialt Udviklingscenter SUS bidrager med viden og støtte til de involverede kommuner, ligesom SFI gennemfører en undersøgelse, som skal belyse de sociale udfordringer og begrænsninger, som nytillflyttede grønlandere oplever i det danske samfund. Kilde: www.socialstyrelsen.dk

påberåbt os nødvendigheden af, men hvor staten og nogle kommuner har undsaet sig med argumentet om grønlandernes statsborgerskab. Groft sagt kan man sige, at det officielle Danmark har handlet ud fra ideen om, at så længe grønlandere har klaret sig godt, er de danskere, der ikke skal have særlige tilbud. Først hvis de rammer rendestenen, tilhører de kategorien 'socialt udsatte grønlandere'. Der fandtes stort set intet tilbud til grønlandske borgere midt imellem disse to yderpunkter. Med andre ord skulle en grønlander helt ned at ligge, før vi som samfund ville tilbyde en kulturspecifik indsats. Det er en helt misforstået ligestilling af grønlanderes danske statsborgerskab, da det i praksis i stedet for i mange tilfælde forringer deres lige adgang til det danske samfund og resulterer i et spild af både menneskeliv og økonomiske resurser. For andre migranter, der kommer til Danmark, er vi jo ganske klar over, at en hel del har behov for en integrationsindsats for at fungere godt og indgå i samfundet.

Økonomien halter

Derfor hilste vi disse nye toner fra den kommende strategi meget velkommen med håbet om, at der nu kunne skabes rammer for at udvikle nye projekter, som kunne formindske tilstrømningen til målgruppen ved at kunne udarbejde og tilbyde en mere nuanceret indsats. Det viste sig dog hurtigt, at der slet ikke var afsat økonomi til at skabe projekter og nye metoder til at arbejde med udsatte grønlandere med. Ideen med strategien var i stedet, at der skulle skabes et bedre samarbejde mellem kommunerne og de private aktører på området. Der er afsat 13,1 mio. kr. til strategiens 4-års periode. 5 kommuner indgår i strategien, hvor det største fokus altså ligger på at skabe et bedre samarbejde mellem de private aktører og kommunerne. Hvis man så kigger på, hvordan pengene er fordelt i strategien, er der lige knap 360.000 kr. til hver kommune om året til at løfte den opgave, og der er ikke afsat noget til de private aktører. Der er altså afsat meget få midler - og slet ingen til dem, der skal løfte langt den største opgave i strategien. Vi skal som aktører varetage en stor opgave uden at få tilført nogle resurser til at gøre det for. Man kan jo stille sig spørgsmålet, hvad man skal med en strategi, hvis ambitionsniveau er så lavt? Hvorfor ikke give økonomi til at lave en ordentlig indsats, der virkelig rykker noget,

og som vil tjene sig ind, økonomisk og menneskeligt?

Problematikken med udsatte grønlandere er utrolig kompleks, og den løser ikke sig selv. Dermed ikke sagt, at vi skal pakke grønlandske borgere ind i grønlandske tilbud. Det er vigtigt, at vi ikke skaber en parallel verden, hvor man kun omgås andre grønlandere. Men samtidig må vi indse, at det er en helt unik problemstilling, som kræver en særlige indsats. Vi skal konstant arbejde med at holde balancen mellem at imødekomme specifikke grønlandske problemstillinger og give målgruppen en specialiseret hjælp, og på den anden side sikre, at vi inden for disse rammer også åbner udad ved at give de udsatte grønlandere de redskaber, de skal bruge for at indgå i det danske samfund.

Vigtig viden

En stor del af vejen frem for en bedre indsats er mere viden. Det er derfor, at Rådet for Socialt Udsatte har lavet rapporten om udsatte grønlandere. Ved at gøre en vigtig viden tilgængelig også for de socialarbejdere, der ikke arbejder specifikt med målgruppen, men som ofte møder dem i deres daglige arbejde, bliver hjælpesystemet udrustet med redskaber, så det kan arbejde mere konstruktivt og give de grønlandske borgere en bedre adgang til de danske tilbud, som de har ret til. Der er som sådan ikke meget ny viden i rapporten, men vi prøver at sige det igen, da der åbenbart ikke er blevet lyttet før. Hvis man går tilbage og læser artikler, der er 30 år gamle, er det de samme problemstillinger, der bliver påpeget, som nu. Inden for mange andre udsatte grupper har indsatsen fornyet sig og taget ved lære. Eksempelvis vil mange sikkert være enige i, at indsatsen for hjemløshed nok er baseret på de samme skabeloner, som den var for 30 år siden, men den har tilpasset sig den viden, som er blevet oparbejdet gennem årene. Så hvorfor kan dette ikke også lade sig gøre i forhold til gruppen af udsatte grønlandere? Som jeg ser det, er det blandt andet på grund af den manglende kontinuitet i prioriteringen af området samt en politisk berøringsangst.

Fordi området ikke har haft en fast prioritering og dermed finansiering er der forsvundet en masse viden, en viden, som vi nu prøver at fastholde på tekst med rapporten. Heldigvis er der også positive vinde, der blæser. De grønlandske Huse har efter mange års

MILLE SCHIERMACHER

ANTROPOLOG

PROJEKTLEDER I DET GRØNLANDSKE HUS, KØBENHAVN
MEDLEM AF RÅDET FOR SOCIALT UDSATTE

kamp fået en fast bevilling, så der derved kan arbejdes i længere tidshorisonter end fra år til år. Dog er pengene givet efter samme fordelingsnøgle som før. Det vil sige, at der igen ikke er givet rammer til at afprøve nye metoder og nå højere mål, men kun til at forsætte det samme arbejde som før. Så også her er ambitionsniveauet til at opkvalificere indsatsen lav. Et andet lyspunkt er, at Danmark og Grønland politisk på socialområdet er begyndt at række hånden ud mod hinanden. Der har tidligere været en uvilje til at samarbejde over Atlanten, hvilket har resulteret i en masse dobbeltarbejde begge steder. Vi kunne spare meget både menneskeligt og økonomisk, hvis der var et bedre både praksisnært og politisk samarbejde.

Vi står nu ved et naturligt sted at starte et bedre samarbejde op. Grønland har fokus på udvandringen og har efter ønske fra De grønlandske Huse igangsat en oplysningskampagne, der skal forbygge, at så mange flytter til Danmark uden at have forberedt sig på danske vilkår, og hvor alt for mange havner i en situation uden bolig og forsørgelsesgrundlag. Hermed er der fra grønlandsk side et fokus på udsatte grønlanderes situation i Danmark, som der ikke tidligere har været. Dette sker på samme tid, som Danmark har iværksat *grønlænderstrategien*. Det er derfor også et virkelig dårligt signal, at man fra dansk side ikke har inddraget de grønlandske myndigheder i strategien. Men med deltagelse af både den danske og den grønlandske socialminister på Rådet for Socialt Udsattes konference om rapporten, virker det dog trods alt som om, at det lysner forude i forhold til et bedre samarbejde.

Problematikken opstår i vekselvirkningen mellem de to rigsele, og løsningen af de udsatte grønlanderes problemer skal derfor findes i et tæt samarbejde. Det er naturligvis begrænset, hvad vi kan gøre ved de ting, der sker i Grønland i forhold til at generere målgruppen, men vi kan gøre noget ved de forhold, der gør, at udsathedet blandt grønlandere ofte eskalere i Danmark. Vi skal højne ambitionsniveauet for denne gruppe og arbejde for, at grønlanderes danske statsborgerskab bliver noget, der giver rettigheder, og ikke noget, der fratager dem rettigheder. Derfor kommer Rådet for Socialt Udsatte med en række anbefalinger, der kan være med til at sikre dette. ■

SOCIALT UDVIKLINGSCENTER SUS

SUS har i en årrække sat fokus på socialt udsatte grønlanderes livssituation i Danmark. Foreningen faciliterer bl.a. et fagligt netværk for aktører på området og driver hjemmesiden www.udsattegroenlaendere.dk med fakta og erfaringer fra praksis samt beskrivelser af konkrete tilbud til socialt udsatte grønlandere.

Da Socialministeriet i 2003 udgav 'Hvidbog om socialt udsatte grønlandere i Danmark' (www.sm.dk) fulgte SUS op på hvidbogen med publikationen 'Fremtidige indsatsområder over for socialt udsatte grønlandere i Danmark', som kan downloades fra hjemmesiden.

Kilde: www.sus.dk & www.udsattegroenlaendere.dk

DET
GRØNLANDSKE
HUSKBH
KALAALLIT
ILLUUTAAT

DET GRØNLANDSKE HUS

Det Grønlandske Hus er et resultat af grønlandske foreningers visioner om at have sit eget hus. I København har huset eksisteret siden 1974. I dag er 12 foreninger tilknyttet huset i København, og tilsvarende huse findes i Århus, Odense og Aalborg. Husets formål er at være kontakt- og samlingssted for grønlandere og andre med interesse for Grønland, at sikre kulturmødet mellem grønlandere og danskere bl.a. gennem oplysningsvirksomhed omkring grønlandske kulturelle og samfundsmæssige forhold, og at yde rådgivning og vejledning vedr. sociale, juridiske og uddannelsesmæssige forhold til grønlandere.

Kilde: www.sumut.dk

**Minister for børn, ligestilling,
integration og sociale forhold,
Manu Sareen**

CC: Statsministeren, sundhedsministeren, beskæftigelsesministeren, undervisningsministeren, Folketingets Socialudvalg, Folketingets Grønlandsudvalg og Naalakkersuisut for Familie og Justitsvæsen Martha Lund Olsen.

Kære Manu Sareen

Rådet for Socialt Udsatte vil gerne takke for dit bidrag til konferencen om udsatte grønlandere og samtidig komme med nogle anbefalinger til forbedringer af indsatsen.

Det er Rådets opfattelse, at kommunerne i langt højere grad bør forpligtes til at prioritere og målrette indsatsen for udsatte grønlandere. Danmark løfter ikke sin del af rigsfællesskabets forpligtelser overfor egne statsborgere, der ankommer med en meget anderledes sproglig og kulturel baggrund, når der ikke i praksis tilbydes hensigtsmæssige og retmæssige tilbud.

Ret til en velkomstpakke

Derfor bør kommunerne i den sociale lovgivning forpligtes til at tilbyde ankommende grønlandere en velkomstpakke, der kan sikre gruppen en kulturelt og sprogligt tilpasset hjælp til afklaring af forsørgelse, bolig, jobsøgningshjælp, uddannelsesmuligheder og behov for sociale tilbud, danskundervisning, tolkebistand, kulturel undervisning mv. Tilbud som kommunerne i vidt omfang allerede er forpligtet til at iværksætte.

Pensionat forbeholdt nytilkomne grønlandere

En velkomstpakke, der imødekommer grønlanderes behov ved flytning til Danmark, vil i sammenhæng med tilbud om ophold på et pensionat, hvor der ydes råd og vejledning, kunne imødekomme nogle af de udfordringer, der kan være ved grønlanderes ankomst.

Velkomstfolder

Grønlandere mangler ofte viden om Danmark når de kommer til landet, og ideelt set allerede inden de ankommer. I Grønland er de ved at udarbejde en oplysningskampagne med vigtige oplysninger og overvejelser ved flytning til Danmark. Det bør også overvejes, at der i Danmark udgives en folder, hvori de mest centrale informationer om at etablere sig i Danmark, fremgår på både grønlandsk og dansk.

Kulturelt tilpassede tilbud

En del grønlandere har oplevet traumer, alvorlig omsorgssvigt, seksuelle overgreb, forældres misbrug mv., som gør nogle eks-

tra sårbare for at komme i udsatte positioner, og som forringer deres mulighed for at blive inkluderet i et samfund, hvor der stilles høje krav til mestring og performance.

Den faglige kapacitet skal være større og skal udvikles. Den sociale indsats er hjemtaget til Grønland, men som Naalakkersuisut for Familie og Justitsvæsen, Martha Lund Olsen, gav udtryk for på konferencen, står de overfor en svær udfordring, hvor behovet for sociale tilbud overstiger den kapacitet, som antallet af socialarbejdere i Grønland kan løse. Det bør derfor overvejes, om Danmark og Grønland kan indgå i et gensidigt givtigt samarbejde.

Bistand til at flytte tilbage til Grønland

Ønsket om en hjælpende hånd til at komme tilbage til Grønland bør understøttes. For nogle er der praktiske forhindringer i form af udgifter til transport til og i Grønland, samt tvivl om forsørgelsesgrundlag, bolig mv. i Grønland.

Strategien for udsatte grønlandere

Med Strategien for udsatte grønlandere er der efter en periode uden centralt fokus på området, atter sat initiativer i søen, som skal udvikle dele af indsatsen. Med henblik på at få viden om strategiens virkning, bør den evalueres.

Endvidere vil Rådet påpege behovet for en kontinuerlig prioritering af indsatsen for udsatte grønlandere, så udviklingen af indsatsen ikke går unødigt i stå, når midlerne ophører.

Frivillige tilbud bør understøttes

De frivillige tilbud er en del af Strategien for udsatte grønlandere, og deres videre eksistens og udvikling er en central del af arbejdet for udsatte grønlandere i Danmark. Derfor bør de i højere grad understøttes økonomisk, også i perioder hvor der er iværksat mere storstilede strategier og indsatser.

Grænsehindringer

Endelig vil Rådet gerne udtrykke sin opbakning til den igangværende undersøgelse om grænsehindringer, der skaber praktiske problemer, når grønlandere og danskere flytter indenfor rigsfællesskabet.

Rådet indgår naturligvis gerne i en dialog om problemerne.

Med venlig hilsen

Jann Sjørnsen, Formand

Som opfølgning på rapporten 'I Grønland er jeg for dansk – og i Danmark er jeg 'bare' grønlander' holdt Rådet for Socialt Udsatte d. 5. marts 2014 på Christiansborg en konference om udsatte grønlandere. På konferencen deltog praktikere og politikere, bl.a. områdets ministre fra Danmark og Grønland. Efterfølgende har rådet sammenfattet sine forslag til forbedring af indsatsen for udsatte grønlandere i et åbent brev til socialminister Manu Sareen, som vi bringer uddrag fra her. På www.udsatte.dk kan man læse rådets anbefalinger i deres helhed. Deltag i den videre debat i STOF om udsatte grønlanderes forhold – skriv til bj@crf.au.dk.